

مدیریت ورزشی - زمستان ۱۳۹۱
شماره ۱۵ - ص ص : ۱۵۶ - ۱۴۳
تاریخ دریافت : ۱۵ / ۱۰ / ۸۹
تاریخ تصویب : ۲۱ / ۱۰ / ۹۰

اثر مخارج ورزشی بر تولید ناخالص داخلی ایران

۱. مطهره زمانی^۱ - ۲. سید عماد حسینی - ۳. هادی رجایی
۱. کارشناس ارشد دانشگاه شمال، ۲. استادیار دانشگاه شهید بهشتی، ۳. دکتری اقتصاد دانشگاه مازندران

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی اثر مخارج ورزشی بر تولید ناخالص داخلی ایران است. این تحقیق از نوع توصیفی - پیمایشی محسوب می‌شود و به دلیل ماهیت موضوع، اطلاعات با استفاده از روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده است. اطلاعات مورد نیاز شامل تولید ناخالص داخلی و اجزای آن، مخارج ورزشی دولت و مخارج ورزشی خانوار از سال ۱۳۶۴ تا ۱۳۸۶، از مرکز آمار ایران و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه شد. پس از جمع‌آوری اطلاعات لازم، آزمون‌ها براساس آمارهای موجود انجام گرفت که برای بررسی تأثیر مخارج ورزشی بر تولید ناخالص داخلی از برنامه Eviews استفاده شد. برای بررسی اثر بلندمدت آن از مدل هم‌انباشتگی و اثر کوتاه‌مدت آن از مدل خودرگرسیون برداری استفاده شد. نتایج نشان داد که مخارج ورزشی دولت در کوتاه‌مدت بر تولید ناخالص داخلی تأثیر می‌گذارد اما مخارج ورزشی خانوار بر تولید ناخالص داخلی تأثیری ندارد.

واژه‌های کلیدی

اثر اقتصادی، مخارج ورزشی دولت، مخارج ورزشی خانوار، تولید ناخالص داخلی.

مقدمه

در طول تاریخ، فعالیت‌های ورزشی اغلب به‌منظور حفظ تندرستی و سرگرمی کاربرد داشته‌اند، اما هیچ‌گاه این گونه فعالیت‌ها تا این اندازه به شکل کالایی تجاری رواج نداشته و مطرح نبوده‌اند (۲۱). در عصر حاضر، ورزش به‌عنوان یک بخش اقتصادی چه از بعد عملی و چه تماشایی، در تولید و مصرف کالاها و خدمات ورزشی و توسعه اقتصادی جوامع مختلف نقش اساسی دارد (۱) و هم‌اکنون یکی از مؤثرترین عوامل اثرگذار در رشد اقتصاد ملی و یکی از درآمدزاترین صنایع در قرن بیست‌ویکم به‌شمار می‌رود. امروزه صنعت ورزش با تأثیرات اقتصادی مستقیم و غیرمستقیم مانند ایجاد اشتغال، درآمدزایی، جذب تماشاگر و گردشگری، کاهش هزینه‌های درمان، ارتقای سلامتی و افزایش عملکرد کارکنان و ... از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است (۲۶). سهم چشمگیر صنعت ورزش در تولید ناخالص داخلی کشورهای پیشرفته و همچنین اختصاص ۱ تا ۲ درصد تولید ناخالص داخلی به مصارف ورزشی خانوار، بیانگر اهمیت و رشد صنعت ورزش نسبت به دیگر صنایع است (۲۷).

گرایش رو به رشد مردم به ورزش به علل مختلفی از جمله افزایش اوقات فراغت، گرایش شدید به تندرستی، رواج شرکت در فعالیت‌های ورزشی، افزایش درآمدهای خانوار و شیوع ورزش حرفه‌ای از یک سو و نیاز به مصرف کالاها و خدمات ورزشی بیشتر از سوی دیگر، اهمیت اقتصادی صنعت ورزش را دوچندان کرده است (۱). از آنجا که میزان هزینه‌های ورزشی خانوار با میزان رواج ورزش در هر کشوری متناسب است (۲۶) و هر شرکت‌کننده یک خریدار محسوب می‌شود، میزان هزینه‌های ورزشی خانوار به‌طور مستقیم با مشارکت مردم در ورزش ارتباط دارد.

در انگلیس کل هزینه‌های ورزش خانوار در سال ۲۰۰۵، ۱۶۵۸۰ میلیون پوند بود که نسبت به سال ۲۰۰۰، ۱۲۹۳۴ میلیون پوند (۲۸ درصد) و نسبت به سال ۱۹۸۵، ۷۰۷۳ میلیون پوند (۱۳۴ درصد) افزایش داشته است (به قیمت‌های ۲۰۰۵) (۲۸). هیأت کنفرانس کانادا^۱ (۲۰۰۵) گزارش کرد در سال ۲۰۰۴ خانواده‌ها تقریباً ۱۵/۸ میلیارد دلار برای ورزش هزینه کردند. در مقایسه با ۸/۹ میلیارد دلار در ۱۹۹۴ و نسبت هزینه‌های ورزشی از GDP از ۰/۹ درصد در سال ۱۹۹۴ به ۱/۲ درصد در سال ۲۰۰۴ رسید (۱۵).

1 - The conference board of Canada

جدول ۱ - مقایسه نسبت هزینه های ورزشی خانوار از GDP (%) در چند کشور منتخب (۲۸، ۲۶، ۲۳، ۱۹، ۱۵)

کشور	هنگ کنگ	کانادا	انگلستان	ایالات متحده	نیوزیلند	ایرلند شمالی	شرح
	۲۰۰۰	۲۰۰۴	۲۰۰۴	۱۹۹۵	۱۹۹۶	۲۰۰۴	
کل هزینه های ورزشی خانوار	۹۱۰۴ (میلیون دلار هنگ کنگ)	۱۵/۸ (میلیارد دلار کانادا)	۱۶۱۸۳ (میلیون پوند)	-	۹۶۷ (میلیون دلار نیوزیلند)	۴۴۶ (میلیون پوند)	
درصد تولید ناخالص داخلی	-	۱/۲۲	۲/۴	۱/۹	۱	۲/۸	

خوشبختانه امروزه بسیاری از دولت‌ها به هزینه‌های ورزشی خود به‌عنوان هزینه نمی‌نگرند، بلکه به آن به‌عنوان سرمایه‌گذاری برای افزایش سلامت جامعه، بهبود بهره‌وری نیروی کار، کاهش یارانه‌های درمان شهروندان، ایجاد اشتغال، افزایش تولید ملی و امثال آن نگاه می‌کنند. برای نمونه، دولت مرکزی کانادا سالانه برای برنامه‌های آمادگی و ورزش‌های عمومی، حدود ۴۰ تا ۵۰ میلیون دلار کانادا هزینه می‌کند. همچنین سازمان‌های ملی ورزشی کانادا برای تدارک مربیان و داوران، حمایت از تیم‌های ملی و کارهای عمومی سالانه حدود ۲۵ میلیون دلار کانادا هزینه می‌کنند (۱۵). حکومت مرکزی انگلستان در سال ۲۰۰۵، ۱۳۲۲/۲ میلیون پوند صرف هزینه‌های مرتبط با ورزش کرد. گفتنی است که در همین سال ۶۳۶۳ میلیون پوند از فعالیت‌های مربوط به ورزش درآمد داشته است (۲۸).

تحقیقات در زمینه نقش ورزش در اقتصاد یا اثر اقتصادی ورزش تقریباً از دهه ۱۹۸۰ آغاز شد. تحقیق در مورد اهمیت اقتصادی ورزش، به‌عنوان یک بخش صنعتی در اروپا به سال ۱۹۸۴ برمی‌گردد. هدف این پژوهش تحقیق در مورد اهمیت صنعت ورزش در اقتصاد کشورهای شرکت‌کننده، و سپس مقایسه نتایج بود. گزارش‌ها به افزایش دانش در زمینه نقش اقتصادی ورزش در سطح ملی در کشورهای خاصی کمک کرد (۱۸). در سال‌های ۱۹۸۹ و ۱۹۹۴ هاو جونز و ولادیمیر آندرف و همکاران با حمایت کمیته تحقیقاتی اروپا پژوهش‌های وسیعی در زمینه آثار اقتصادی ورزش در سطح اروپا انجام دادند (۲۹، ۷). پیدا^۱ (۱۹۹۱) یک تحقیق پیمایشی برای اندازه‌گیری هزینه‌های ورزشی در اسکاتلند انجام داد. تنریو (۱۹۹۰) اولین مطالعه را در زمینه اقتصاد ورزش پرتغال انجام داد. تنریو سعی کرد هزینه‌های ورزشی خانوارهای پرتغال را ارزیابی کند. در سال ۱۹۹۵ ولفگانگ

1 - Pineda

و بر تأثیر اقتصادی ورزش آلمان را ارزیابی و برای اولین بار هزینه‌های ورزشی خانوار این کشور را اعلام کرد (۲۹). در ادامه سیاست توسعه ورزش به‌عنوان یک عامل مهم و مؤثر اقتصادی، دولت‌ها و محققان زیادی به انجام تحقیقات علمی در این زمینه تحریک شدند. برای مثال در اروپا برآورد کردند که ۱ تا ۳ درصد تولید ناخالص داخلی به هزینه‌های ورزشی اختصاص دارد (۲۷). در سال ۱۳۸۰ سهم مخارج ورزشی از تولید ناخالص داخلی کشورمان ۰/۲۱ درصد برآورد شده (۷) اما در مورد اثر این هزینه‌ها بر اقتصاد کشور تاکنون تحقیقی صورت نگرفته است. با توجه به اهمیت اقتصادی ورزش و کمبود پژوهش‌های انجام گرفته در این زمینه، محقق بر آن شد تا با بررسی اثر مخارج ورزشی بر تولید ناخالص داخلی، اثر هزینه‌های ورزشی را در رشد اقتصادی کشور بررسی کند.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع توصیفی - پیمایشی است و به‌دلیل ماهیت موضوع، اطلاعات با استفاده از روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری شد. به این منظور از اطلاعات موجود در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، بانک مرکزی و مرکز آمار ایران استفاده شد. اطلاعات مورد نیاز شامل تولید ناخالص داخلی و اجزای آن، هزینه‌های ورزشی دولت و هزینه‌های ورزشی خانوار از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۶ بود. پس از جمع‌آوری اطلاعات لازم، آزمون‌ها براساس آمارهای موجود انجام گرفت. برای بررسی تأثیر مخارج ورزشی بر تولید ناخالص داخلی از برنامه Eviews استفاده شد. Eviews نرم‌افزاری حرفه‌ای است که در رشته اقتصاد و نیز در زمینه‌های مختلفی همچون اقتصادسنجی، آن هم با روش‌های کاملاً جدید و به‌روز دنیا کاربرد دارد. برای بررسی آثار بلندمدت آن از مدل هم‌انباشتگی (Cointegration) و آثار کوتاه‌مدت آن از مدل خودرگرسیون برداری (Vecor autoregressive) استفاده شد.

به‌منظور دسترسی به اطلاعات هزینه ورزشی خانوار، از نتایج طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار شهری و روستایی از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۶ استفاده شد. این هزینه‌ها شامل پوشاک، کفش، فراگیری ورزش‌های مختلف، تهیه بلیت ورودی و حق عضویت، کرایه لوازم، انواع توپ، میزهای بلیارد و پینگ پنگ و دیگر تجهیزات ورزشی

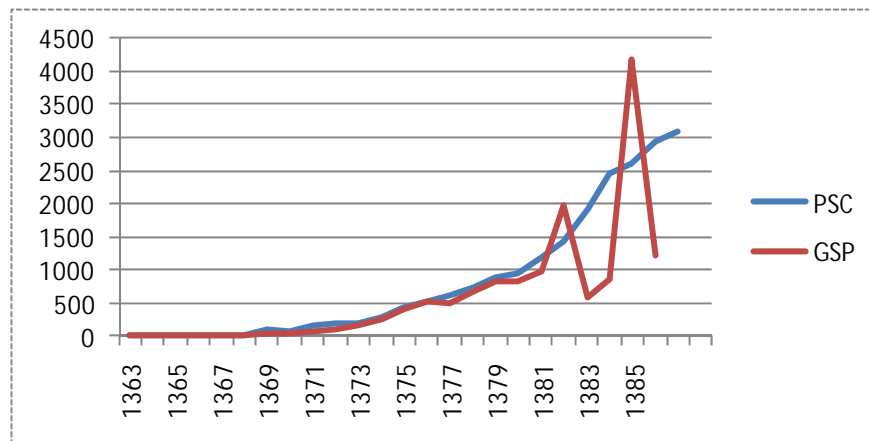
است. به این ترتیب میانگین هزینه ورزشی برای یک خانوار شهری و روستایی به دست آمد. سپس با استفاده از اطلاعات موجود درباره تعداد خانوارهای شهری و روستایی در سال‌های مذکور، با حاصل ضرب هزینه ورزشی یک خانوار شهری و روستایی در تعداد خانوارهای موجود و جمع آنها با یکدیگر مصرف کل ورزشی خانوار به دست آمد.

برای مشخص کردن هزینه‌های دولت در این بخش ابتدا اطلاعات موجود در قانون بودجه کل کشور بررسی شد اما به دلیل یکسان نبودن بودجه مصوب و عملکرد دولت در این بخش و همچنین نبودن ارقام مربوط به عملکرد در بعضی سال‌ها در قانون بودجه، از اطلاعات موجود در گزارش‌های اقتصادی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی نیز استفاده شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

هزینه‌های ورزشی خانوار از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۶ روند افزایشی داشته و از ۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۳ به ۲۹۳۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۶ رسیده است. اما نسبت هزینه‌های ورزشی از کل هزینه خانوار و تولید ناخالص داخلی طی این سال‌ها روند منظمی نداشته و به جز در سال‌های اولیه افزایش چندانی نداشته است.

شکل ۱ روند هزینه‌های ورزشی دولت و خانوار را در مقایسه با هم از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۶ نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، هزینه‌های ورزشی خانوار روندی رو به افزایش و بدون نوسان داشته است. هزینه‌های ورزشی دولت نیز از ۱۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۳ به ۱۲۲۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۶ رسیده است که به غیر از سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۶ نوسان عمده‌ای نداشته و رو به افزایش بوده است. همچنین نتایج نشان داد که نسبت هزینه‌های ورزشی دولت به کل مخارج دولت، بیشتر از نسبت مخارج ورزشی خانوار به کل مخارج خانوار بوده و رشد بیشتری داشته است.

شکل ۱ - مقایسه روند هزینه‌های ورزشی دولت و خانوار از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۶

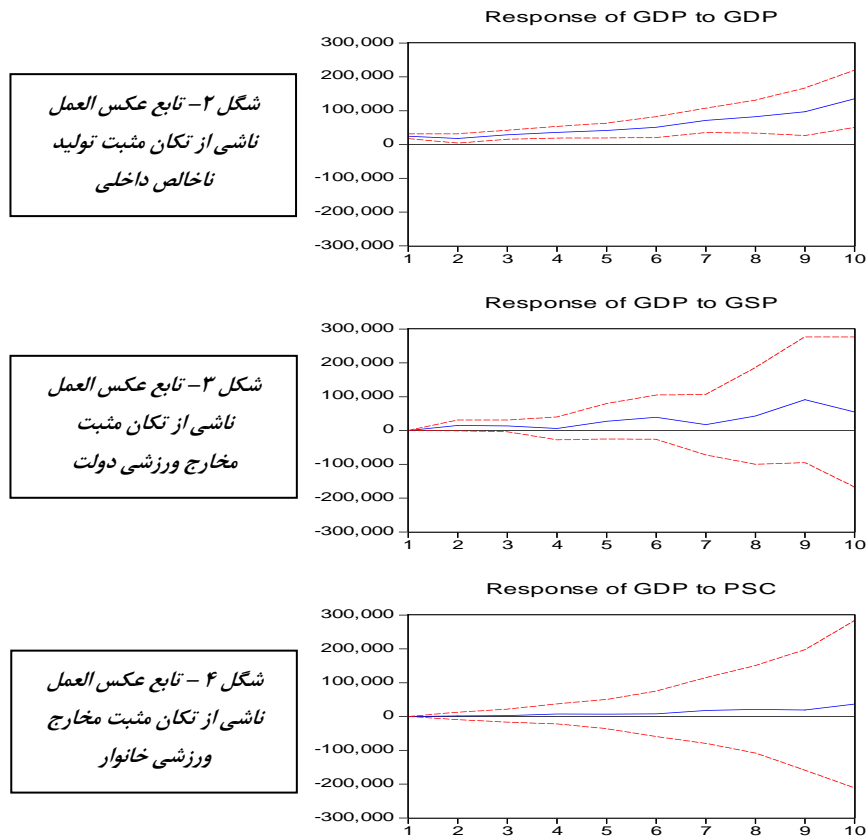
در این بخش باتوجه به نتایج حاصل از شکل های ۱، ۲ و ۳ به گزارش عکس‌العمل ضربه ناشی از تکان مثبت مخارج ورزشی دولتی، مخارج ورزشی خانوار و تولید ناخالص داخلی بر تولید ناخالص داخلی ایران می‌پردازیم. تابع عکس‌العمل ضربه، تأثیر ناشی از تکانی به اندازه یک انحراف استاندارد را روی مقادیر جاری و آینده متغیرهای درون‌زا نشان می‌دهد. اگر تکانی متوجه متغیر I - ام شود، ضمن اینکه تأثیر تکان متوجه همان متغیر I - ام می‌شود، از طریق سیستم پویای VAR به دیگر متغیرهای درون‌زای سیستم نیز منتقل می‌شود.

همان‌گونه که نتایج تابع عکس‌العمل ضربه در شکل ۲ نشان می‌دهد، اثر تکان مثبت تولید ناخالص داخلی بر خودش در طول ۱۰ دوره افزایش می‌یابد. یعنی شوک مثبت تولید ناخالص داخلی در مدت ۱۰ دوره سبب افزایش تولید ناخالص داخلی می‌شود.

باتوجه به نتایج به دست آمده ناشی از تابع عکس‌العمل ضربه که در شکل ۳ به نمایش گذاشته شده است، افزایش مخارج ورزشی دولت سبب افزایش تولید ناخالص داخلی می‌شود. اما همان‌طور که مشاهده می‌شود، شوک مثبت مخارج ورزشی دولت تا سه دوره تأثیر مثبت بر تولید ناخالص داخلی دارد و بعد از آن صفر می‌شود. باتوجه به شکل ۴ شوک مثبت مخارج ورزشی خانوار، تأثیری بر تولید ناخالص داخلی ندارد. اثر این تکان از ابتدا

صفر است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مخارج ورزشی دولت در کوتاه‌مدت بر تولید ناخالص داخلی تأثیر می‌گذارد، اما مخارج ورزشی خانوار در کوتاه‌مدت تأثیری بر تولید ناخالص داخلی ندارد.

Response to Cholesky One S.D. Innovations ± 2 S.E.

شکل ۲- تابع عکس‌العمل
ناشی از تکان مثبت تولید
ناخالص داخلی

شکل ۳- تابع عکس‌العمل
ناشی از تکان مثبت
مخارج ورزشی دولت

شکل ۴- تابع عکس‌العمل
ناشی از تکان مثبت مخارج
ورزشی خانوار

برای سنجش رابطه بلندمدت از آزمون هم‌انباشتگی استفاده شد و براساس نتایج به‌دست‌آمده از تجزیه و تحلیل داده‌ها، همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، رابطه بین مخارج ورزشی دولت و تولید ناخالص داخلی و نیز رابطه بین مخارج ورزشی خانوار و تولید ناخالص داخلی در بلندمدت از نظر آماری معنادار نیست. در نتیجه شوک مثبت مخارج ورزشی خانوار و دولت در بلندمدت تأثیری بر تولید ناخالص داخلی ندارد.

جدول ۲ - نتایج آزمون هم‌انباشتگی

نتایج آزمون هم‌انباشتگی

	PSC	GSP	GDP
ضرایب معمولی هم‌انباشتگی	-۲۰۲۲۱/۳۴۹	۱۳۹۱/۳۲۱	۱/۰۰۰۰۰
خطای استاندارد	(۱۹۰/۷۲۵)	(۱۰۴/۶۷۳)	

باتوجه به اثر مخارج ورزشی خانوار و دولت در کوتاه‌مدت و بلندمدت بر تولید ناخالص داخلی می‌توان نتیجه گرفت که هزینه‌های ورزشی خانوار تأثیری بر تولید ناخالص داخلی ندارد و هزینه‌های ورزشی دولت بر تولید ناخالص داخلی تأثیر محدود دارد.

تابع عکس‌العمل ضربه تأثیر هریک از تکان‌ها و تجزیه واریانس اهمیت نسبی هریک از پنج تکان را در مورد ایجاد نوسان‌های متغیرهای الگو نشان می‌دهد. جدول ۳ گزارش خلاصه‌ای از تجزیه واریانس مربوط به مدل را با استفاده از داده‌های مربوط به سطح نشان می‌دهد.

همان‌طور که مشاهده می‌شود، از بین هفت تکان تأثیرگذار بر تولید ناخالص داخلی، تأثیر تولید ناخالص داخلی بیشتر از دیگر تکان‌هاست و هرچه به سمت بلندمدت پیش می‌رویم، تأثیر این تکان کمتر می‌شود اما در تمام دوره‌ها رتبه اول را از نظر اثرگذاری دارد. تأثیر تکان هزینه مصرف نهایی دولت در رتبه دوم قرار دارد و طی زمان این اثر بیشتر شده است، اما همچنان در رتبه دوم قرار دارد. اثر تکان هزینه مصرف نهایی خانوار و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در رتبه‌های بعد قرار دارد اما در مقایسه بین هزینه ورزشی دولت و هزینه ورزشی خانوار، همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، اثر تکان مخارج ورزشی دولت نسبت به اثر مخارج ورزشی خانوار در تمام دوره‌ها بیشتر است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که سهم تأثیر مخارج ورزشی دولت در تولید ناخالص داخلی بیشتر از سهم مخارج خانوار است.

جدول ۳ - نتایج مربوط به تجزیه واریانس مدل (PSC, GSP, N, CO, G, GDP)

متغیر	وضعیت در افق زمانی (دوره)	در اثر تکان مثبت					
		GDP ^۱	G ^۲	CO ^۳	N ^۴	GSP ^۵	PSC ^۶
	۱	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۰
	۲	۶۰/۰۳	۲۹/۶۷	۵/۰۶	۱/۹۵	۳/۰۳	-۰/۲۳
	۳	۵۵/۰۶	۳۲/۶۷	۳/۷۹	۴/۲۹	۴/۰۸	-۰/۰۸
	۴	۵۲/۴۹	۳۵/۱۸	۲/۶۸	۵/۵۵	۳/۵۳	-۰/۵۴
	۵	۵۲/۵۹	۳۶/۵۰	۲/۰۲	۵/۳۵	۲/۹۷	-۰/۵۴
	۶	۵۲/۰۶	۳۸/۰۶	۱/۵۷	۴/۹۹	۲/۸۴	-۰/۴۴
	۷	۵۱/۴۹	۳۹/۰۴	۱/۵۶	۴/۸۲	۲/۶۸	-۰/۳۷
	۸	۵۰/۶۳	۴۰/۱۰	۱/۸۹	۴/۶۱	۲/۴۲	-۰/۳۲
	۹	۴۹/۶۱	۴۰/۹۱	۲/۶۱	۴/۲۷	۲/۲۸	-۰/۲۹
	۱۰	۴۸/۶۱	۴۱/۳۳	۳/۵۸	۳/۹۵	۲/۲۰	-۰/۳۰

GDP

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این تحقیق نشان‌دهنده سهم ناچیز هزینه‌های ورزشی از کل هزینه‌های خانوار ایرانی است، چراکه امروزه هزینه مصرف‌کننده ورزشی، ۱/۵ تا ۳ درصد هزینه‌های کلی مصرفی محاسبه می‌شود. برای مثال در انگلیس و کانادا سهم هزینه‌های ورزشی از کل هزینه خانوار به ترتیب ۲/۸ و ۲/۱۸ درصد گزارش شده بود (۲۷، ۱۵). در حالی که بیشترین سهم هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی از کل هزینه‌های خانوار و از تولید ناخالص داخلی

- ۱- تولید ناخالص داخلی
- ۲- مخارج دولت
- ۳- مخارج خانوار
- ۴- تشکیل سرمایه ثابت
- ۵- مخارج ورزشی دولت
- ۶- مخارج ورزشی خانوار

طی ۲۴ سال گذشته ۰/۴۰ و ۰/۲۲ درصد برآورد شده است. گفتنی است تحقیق عسگریان در سال ۱۳۸۰ نیز سهم ناچیز هزینه‌های ورزشی را از کل هزینه خانوار ایرانی و تولید ناخالص داخلی کشور تأیید می‌کند. در تحقیق ایشان هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰ به ترتیب ۵۰۹ و ۶۵۱ میلیارد ریال برآورد شد که هرکدام ۰/۲۲ و ۰/۱۷ درصد از کل هزینه خانوار و ۰/۰۱ و ۰/۰۹ درصد از GDP کشور را به خود اختصاص می‌دادند (۷). سهم ناچیز مشارکت ورزشی و پایین بودن سرانه تولید ناخالص داخلی در ایران (براساس اطلاعات موجود، سرانه تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۰۶ معادل ۸۵۲۰ دلار است و در رتبه ۷۴ دنیا قرار دارد، بالاترین سرانه تولید ناخالص داخلی در سال مزبور مربوط به لوکزامبورگ است با ۷۰۰۴۴ دلار (رتبه اول مرکز پژوهش‌های مجلس) را می‌توان به‌عنوان اصلی‌ترین دلایل آن محسوب کرد، زیرا هزینه‌های ورزشی خانوار و میزان مشارکت ورزشی تا حد زیادی به هم وابسته‌اند. براساس پژوهش‌های انجام گرفته در کشورهایی که میانگین درآمد بیشتری دارند، به‌علت رفاه بیشتر، گرایش مردم به ورزش و تفریحات سالم نیز بیشتر و در نتیجه هزینه‌های ورزشی خانوار هم بیشتر است (۲۱). در برخی از کشورهای جهان، همچون انگلستان و نیوزیلند، به‌دلیل محبوبیت و اهمیت چشمگیر ورزش در بین مردم، حتی رشد هزینه‌های ورزشی خانوار نسبت به رشد اقتصادی آنها بیشتر گزارش شده است (در انگلستان ۷/۳ به ۲/۷ درصد و در نیوزیلند ۶/۳ به ۳/۵ درصد) (۲۶).

تجزیه و تحلیل دقیق اطلاعات تحقیق نشان داد که هزینه‌های ورزشی خانوار در کوتاه‌مدت و بلندمدت اثری بر تولید ناخالص داخلی کشور ندارد. زیاد بودن سهم هزینه‌هایی همچون مسکن و خوراکی‌ها در سبد هزینه‌های خانوار، کم بودن میزان متوسط درآمد سالانه خانوار نسبت به هزینه‌ها، زیاد بودن تورم در کشور و عدم مشارکت درصد چشمگیر مردم در فعالیت‌های ورزشی از جمله دلایل احتمالی کم بودن مخارج ورزشی خانوار و سپس اثرگذار نبودن آن بر تولید ناخالص داخلی در ایران است. همچنین مخارج ورزشی دولت بر تولید ناخالص داخلی تنها تا سه دوره اثرگذار است و بعد از آن این اثر صفر می‌شود که از دلایل احتمالی آن، زیاد بودن سهم هزینه‌های دولت در بخش‌هایی همچون صنعت و معدن، کشاورزی، حمل‌ونقل و دیگر موارد است که در مقایسه با این موارد، مخارج ورزشی که در بالاترین حد خود در سال ۱۳۸۵، ۰/۱۷ درصد از تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد، بسیار ناچیز است و توجیه این نتیجه منطقی به‌نظر می‌رسد.

همان‌طور که در نتیجه تحقیق ملاحظه شد، سهم تأثیر مخارج ورزشی دولت بر تولید ناخالص داخلی بیشتر از سهم مخارج خانوار است. همان‌طور که می‌دانیم، در بیشتر کشورهای دنیا، کمک‌های دولت یکی از منابع عمده برای برنامه‌های عمومی و اصلی ورزش و تفریحات محسوب می‌شود و سهم دولت‌ها در توسعه ورزش همگانی و ایجاد زیرساخت‌های ورزشی بسیار مؤثر است. خوشبختانه امروزه بسیاری از دولت‌ها به هزینه‌های ورزشی خود به‌عنوان هزینه نمی‌نگرند، بلکه به آن به‌عنوان نوعی سرمایه‌گذاری برای افزایش سلامت جامعه، بهبود بهره‌وری نیروی کار، کاهش یارانه‌های درمان شهروندان، ایجاد اشتغال، افزایش تولید ملی و امثال آن نگاه می‌کنند.

بنا بر دیدگاه کیدان (۱۹۹۶)، دولت اصلی‌ترین حامی ورزش در کشورهای توسعه‌نیافته محسوب می‌شود (۲۳). ورزش علاوه بر آثار اقتصادی مستقیم، تأثیرات غیرمستقیم نیز دارد که اغلب اندازه‌گیری این تأثیرات مشکل‌تر است. برای مثال شواهد نشان می‌دهد (۲۲) که وضعیت سلامت جامعه هم به‌طور مستقیم و هم غیرمستقیم بر بهره‌وری نیروی کار تأثیر می‌گذارد، زیرا افراد سالم‌تر، بهره‌وری بیشتری دارند و کار انجام گرفته توسط آنان به ازای کالری دریافتی روزانه، در مقایسه با افراد بیمار بیشتر خواهد بود. همچنین سلامت یک جامعه هزینه‌های درمان را کاهش می‌دهد و ورزش به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش سلامتی و کاهش هزینه‌های درمان، موجب توسعه برنامه‌های ملی و افزایش نسبت جمعیت و نیروی کار می‌شود که فرد و دولت از آن بهره می‌برند.

منابع و مأخذ

۱. آندرف، ولادیمیر. فرانسووائیس، ژان (۱۳۸۰). "اقتصاد ورزش". ترجمه اله وردی جزایری، سازمان تربیت بدنی.
۲. اتقیا، ناهید (۱۳۸۱). "تعامل بازاریابی و مدیریت ورزشی". پژوهش در علوم ورزشی پیش شماره ۱، صفحه ۱۳. پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
۳. سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران (مرکز ملی مدیریت و توسعه ورزش کشور) (۱۳۸۴). "سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور". نشر سیب سبز، چاپ اول.

۴. سری‌های زمانی، حساب‌های ملی، محصول ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه، مرکز آمار ایران، ۱۳۸۶ - ۱۳۷۳.
۵. سری‌های زمانی، حساب‌های ملی، محصول ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه، مرکز آمار ایران، ۱۳۷۳ - ۱۳۶۳.
۶. طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار شهری و روستایی، مرکز آمار ایران، ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۷.
۷. عسگریان، فریبا (۱۳۸۳). "بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰ (با تکیه بر تخمین GDSP)". رساله دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران.
۸. قانون بودجه کل کشور، سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۷۳.
۹. گزارش اقتصادی سال ۱۳۷۸، معاونت امور اقتصادی و هماهنگی (۱۳۸۰)، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
۱۰. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۲ و نظارت بر عملکرد چهارساله اول برنامه سوم توسعه (۱۳۸۳). جلد دوم، حوزه‌های بخشی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی.
۱۱. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۳ و نظارت بر عملکرد پنج‌ساله برنامه سوم توسعه (۱۳۸۴)، جلد دوم، حوزه‌های بخشی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی.
۱۲. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۴ و نظارت بر عملکرد سال اول برنامه چهارم توسعه، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور.
۱۳. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۵ و نظارت بر عملکرد دوساله اول برنامه چهارم توسعه، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور.
۱۴. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۶ و نظارت بر عملکرد سه ساله اول برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۸)، جلد دوم، حوزه‌های بخشی (۱)، معاونت نظارت راهبردی دفتر نظارت برنامه.

15. Bloom, M. Grant, M. and Watt, S., (2005). "The socio – economic benefits of sport participation in Canada". The conference board of Canada.
16. Boit, M. (2000). "Using sport in national development". Play the game.
17. Change – Kyu, K. (1997). "The development of sport industry in Korea and their tasks". 1st sport industry seminar.
18. Davies, Larissa E. (2002). "Sport in the city: measuring economic significance at the local level". European sport management quarterly.
19. Economic importance of sport in northern Ireland. (2007). "The sport industry research center of Sheffield hallam university.
20. Davies, L. E. (2002). "Consumers' expenditure on sport in the UK: increased spending or under – estimation?" Leisure: an international journal, 7(2).PP: 83-102.
21. Hargreaves, J. The body, sport and power relations, in J. Horn, D. Jary and A. Tomlinson (Eds.), (1987). "Sport, leisure and social relation, routledge and kegan Paul Ltd, P: 149.
22. Health and development through physical acitivity and sport (2003). "World health organization".
23. Kidane, F. (2000). "Sport in development countries – Whi is in charge?" Play the game. PP:12-16.
24. Nana, G., sanderson, K., Goodchild, M. (2002). "Economic impact of sport". Report to: Hong Kong sports development board.
25. Parks, J.B., Zanger, B.R.K. and Quarterman, J. (1998). "Contemporary sport management". Human kinetics publisher, Inc.
26. Sanderson, K. Harris, F., Russel, S. and Chase, S. (2000). "The economic benefits of sport an review, business and economic research Ltd (BERI)".

27. Swinnen, J., and Vandemoortele, T. (2008). "Sports and development: an economic perspective on the impact of the 2010 world cup". Cape Town conference.

28. *The economic importance of sport in England. 1985 – 2005* (2007). "Henley center for forecasting". Sheffield hallam university.

29. Viseu, J. (2000). "Critical analyses of European economic impact studies in sport". Papers presented at the 8th congress of the European association for sport management (EASM).